

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קד.

1. ויאמר אל בנותיו ואין לקחה זה עובדן את האיש קראן לו ויאכל לחם: שמות ב כ
2. ומשפחות ספרים ישיבי יעבדן תרעתיים שמעתיים שוכתיים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רבבי:
3. ובני קני חתן משה עלו מעיר התקרים את בני יהודה מדבר יהודה אשר בגב ערד וילך וישב את הקני:
4. ויהי הם ישיבי אל השלחן ויהי דבר יי אל הבאים אשר השיבו:
5. ויאמר יי אל ישעיהו יא נא לקראת אחי אתה וישאר יושב בגב אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובסי: ישעיהו ו ג
6. ראו עתה בני אני עמדי הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מרפא מצילי: הברים לב לב
7. קבורת חמור יקבר סובב והשלחן מקלחה לשערי ירושלים:
8. אנה יי וקר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם ונתוב בעיניך עשיתי ויתן חוקיהו בני גדולי: מלכים ב כ ג
9. ויאמר חוקיהו אל ויהי קריים בהיכל מלך וישעיהו מה אית בני ירפא יי לי ועליתי ביום השלישי בית יי:
10. ומבניך אשר יצאו מפרך אשר תוליד יקחו וקריוס בהיכל מלך כבל: מלכים ב כ ח
11. וישמע עליהם חוקיהו ויראם את כל בית נבחה את הקסף ואת הוזהב ואת הבשמים ואת כל אשר נמצא באוצרותיו לא היה דבר אשר לא ירפאם חוקיהו בביתו ובלב ממשלחו: מלכים ב כ ט
12. איכה ישבה בדר העיר רבתי עם היתה כאלמנה רבתי בגוים שרתי בפרדיות היתה קמס: איכה א א
13. וישפן ישראל ביש בדר עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו מל יערפו סל:

ואותו כלי הפך אמו על ראשו כדי שלא יכירו ישעיה שהיה מתבייש [ממנו]: **יאשיהו**. בן אמו: **חוקיהו**. אזי מנשה: **נברא מנשה אבא וכו'**. יאשיה מנשה אמון אביו ולא חוקיה מנשה בנו דכתיב אין מידי מנזל ודכתיב ליה בהגדה ה' אין אברהם מנזל וכו': **השמה דאסיים להכי**. דברא מנשה לנאזל:

אחו נמי. לא תימא דכבשיהו [לאפיה] אלא מפני כבודו של חוקיה לא מנאזוה: **מפני מה לא מנזל אס יסויקים**. בזותן שאין להם חלק [לעוהו]: **משום דלי חייא בר אביה**. שנתכפר על שלא ניתן לקבורה. וכל הני מפני מה לא מנזל צעי אלא מהנך דהוו רשעים גמורים כדחשיבנא להו לעיל [קג]: אמו חתם את המורה וכו': **נאזל ועוד וי**. נקמה נעשית זה ככר ועוד אחרת מעשה זה: **פרידה**. כך שמו: **סיפא**. ארגו: **בשזיל הטוב מה אום**. בשזיל חוקיה [ששיצה את] עממו דלמר הטוב צעינך עשיתי גרם לו שאמר מה אום כי אעלה בית ה' ששאל אות מהקב"ה שעבירה גוררת עבירה: **אלו נכרים על שולחנו**. אותם ששלח לו מרוך בלחן ספרים ומנחה על ידם: **ומשמע עליו**. כגון חוקיה דלמרין לקמן אשמו השקמה עליהם: **גורם גלום**. דכתיב וישמח עליהם חוקיהו ויראם את (כל) בית נכמה ומכיר במריה ומצניף אשר ילאו ממך יקמו והיו סריסים ציכלי מלך צבל: **אשמו השקמה עליהם**. היא עלמה מחוגת להם. והיינו בית נכמה לשון מנכה על שם לנע שנתפחה מן האדם וממנה נברא אשה: **ביום גניו**. והכי מתרגמינן¹⁰ בית גניוהי ומנחם פתר במתכונתו לשון סמננים כמו (בראשית לא) נכחת ולרי ולוט: **זין אול זין**. כגון פרזל שליט צפרזל¹¹: **איכה**. ל"ו בגימטריא: **חשיב ל"ו כריסות**. צרכיות (דף ג). חשיב להו: **לקו בא"ב**. שכל מגילת איכה סדורא צלפס ציתא: **צטח צדד**. שישצין יחידים ואינן ממיראין לא מן הנכרים ולא מן חיות רעות: **רצפי עס**. עס שמתרצה והולך יותר משאר עס: **קטנה גדול**. ש"ז של קטן אינו מנושל ואינו מוריע מהר כשל גדול וכן רחס של קטנה אינה קולטת מהר כשל גדולה לפיכך משיאין גדולה לקטן כדי לכשתא זרעו [מנושל] קולט מהר וקטנה לגדול כדי שיאס שצטח זרעו קולט מהר ולא קטנה לקטן ששוין להוליד. ולא קטן וקטנה ממש אלא שעומדין על פרקו ורלוין הס להוליד ומיהו אין זרע שלהם מנושל כל כך: **אחד**

עמון ומואב. קרוצין לישראל שצאו מלוג בן אחי אברהם ורחמן הממוס שלא יצאו בקהל. ל"א קרוצין ממש ליכא למימר דהא מדין מבני קטורה היו בני אברהם וקרוצים היו בני מדין לישראל יותר מעמון ומואב שהם בני אברהם אלא עמון ומואב שכנים וקרוצים היו לארץ ישראל ומדין רחוקים להם

היו: וישבו נלשמה הגויים ממשפחות ספרים. והאי קרא מפרש ליה כולי כספירי¹² צפרשת ויאמר משה לחוצב: **המה הקינים הבאים מהמה אזי בית רכב**. וקינים אלו בניו של יתרו דכתיב ובני קיני חותן משה ובניו של יתרו הן הן בניו של רכב דכתיב הקינים הבאים מהמה אזי בית רכב וכתיב וירמיה לה ולבית הרבצים אמר ירמיה כי זה אמר ה' [וגו'] יען אשר שמעתם [על] מות [יהודב] אזיכס [וגו'] לא יכרת אש ליונדב בן רכב [עומד] לפני כל הימים ולמרין כספירי¹³ אפשר נכרים הם ונכנסין להיכל והכי כל ישראל לא נכנסין להיכל אלא שהיו יושצין בסנהדרין ומורין בדברי מורה. מ"ר: **ממיכה**. דלמרין לעיל [קג]: הניחו לו שפתו מנויה לעוברי דרכים: **ומשרה שכינה על נביאי הכנעל מחצרו של מוצח בית אל** שיחרצ מפני שהעמיד צו ירבעם ללמים דכתיב (במ"א יג) והנה אש האלהים בא מיהודה וגו' ויאמר מוצח מוצח ומפרש כסדר עולם להניו עדו הנביא וצא נביא השקר והטעוהו לעד והשיצו לבית אל והעבירו על מנות הקב"ה שאמר לו לא תשוב לבית אל והאכילו וזכות שהאכילו שרמה עליו שכינה שנאמר [שם] ויהי דבר ה' אל האיש הנביא אשר השיצו להאכילו אלו: **ושגגסה עולה זדון**. שהרי מלניו ציהונתן שגג ולא הלוהו לדוד שתי ככרות ונעטש דלמר רב יהודה וכו': **לוהו**. לשון ליה: **לא נהרגה נבי**. שלא היה נרץ דוד לשאלו להם מכנינו נוצ ולא היה דואג מלשין עליהם: **ולא היה שאלו נהרג**. על אותו עון: **שמועל**. דלכזי יומס ובני חוקיה: **ושאר**. מישראל ששבו להיות בניך ותלמידך וכל מי שישצו לביתך דהיינו תלמידיו כדמתרגמינן ושאר¹⁴ דלא תטאו ודעתו חטאי תלמידוהי: **מאי כובס דכבשינה לאפיה**. שכבש את פניו והיה מתבייש מפני ישעיה: **כובס**. כמו כובס: **אוללה דקלני סחף ארישיה**. כלי מנוקצ של כובסין שמוצפין צו מים על הצגדים

ואת ועוד אחרת תניא אמר רבי בעיניך עשיתי מה אות בשביל שזכרים אכלו על שולחנו גרם גלות לבניו מסייע ליה לחוקיה דאמר חוקיה כל המזמן עובד כוכבים לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו שגאמר [אשר תוליד] יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל¹⁵ וישמח חוקיה ויראם את (כל) בית נכחה את הכסף ואת הוזהב ואת הבשמים ואת השמן ואת הוזהב ואת הבשמים ואת השמן ואת כל אשר נמצא באוצרותיו לא היה דבר אשר לא ירפאם חוקיהו בביתו ובלב ממשלחו: **איהו רבתי** עמ היתה כאלמנה רבתי בגוים שרתי בפרדיות היתה קמס: **איכה א א** וישפן ישראל ביש בדר עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו מל יערפו סל:

- א) לקמן קו. ע"ש סוטה יא. ע"ש, ג) גירסת ערוך בערך אל אוללה ומיזי על ז' ע"ש פירוש ע"ש, א) בני מוספות סוטה י: ד"ה דלמ"א, ד) לעיל פב. ע"ש, ה) י"א אמר דביתו חותא נפקא אמה לה לשיבנה אמר לה ליה כ"ו, ו) במלכות איתא ושמע פירושיה לט מבי ושמח, ו) ז"ל רבה, ח) נעטש כ"ה, ט) בהעלותך י ע"ה, י) [שם], כ) [שם] האינו לז לט, ל) צ"ע במקום כ"ה: וקוט ד"ר פירא ח"א ר' חייא בר אבבה, מ) בית נכמה מ"ב כ, נ) לעיל י"ז.

גליון הש"ס
גם אין אברהם מציל. ע"י יומא לה ע"כ חתום ישינס ד"ה מעשה:

מוסף רש"י

ורשבי יעבדן. תלמיד יעבדן יעבד אדם גדול כמורה היה, כדכתיב (ד"ה"א ד) ויקרא יעבד לאהי ישראל לאמר אם בן כדכתיב כמורה והרבי את גבולו בתלמודו וגו' ויצא אליהם את אשר שלח (סוטה יא. ע"ש תורה ס"ה). תרעתיים. מפרש כספירי ששמעו מרעהו כהר קני, ל"א קרינים על שם שהיו יושבים בשערי ירושלים (סוטה ט"ח). שמועתיים. ששמעו מנות אברהם, דכתיב יונדב בן רכב שמעתי קרא, והם היו מבני בניו של יתרו כדמפרש ארזי המה הקינים על שם סוכתיים. על שם שהיו יושבים בסוכות, כדכתיב (ירמיה נ"ב) ונשח צהלים, וקרי להו משפחת ספרים, דהיינו ספרדן, וכן תרעתיים קני שער (שם). אוכלא דקצרי. כנען אחו לפני ישעיה וסם על ראשו אוכלא דקצרי, ספה עליו כלי, פי כלי מנוקצ של כובסין שמוצפין צו מים על הצגדים (ישעיה יא. ו) וקנו דרבי פירא. ח"א ר' חייא בר אבבה (לעיל פ"ג). קבורת חמור. מושץ ברחובות (שם). ולא אלמנה ממש. דהא לא מביז אלמנה אלא היתה כאלמנה, כאלמנה השומעת מצלמות חיות על צעלה שהלך ועמדי לחור (תענית ב. ב).

דבריהם כל כה